

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра Практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор навчально-наукового
інституту

«Українська інженерно-педагогічна
академія»

Денис КОВАЛЕНКО

» _____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія професійної діяльності

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня програма Практична психологія
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни вибіркова
(обов'язкова / за вибором)

інститут Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія»

« 25 » 06 2025 року, протокол № 10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

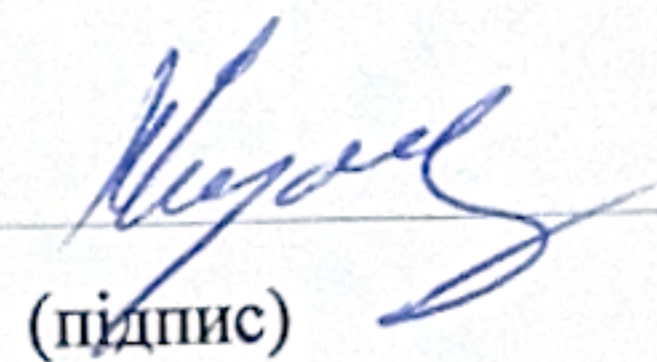
канд..психол.наук, доц..каф практичної психології Сапельнікова Т.С

Програму схвалено на засіданні кафедри

практичної психології

Протокол від « 05 » 06 2025 року № 11

Завідувач кафедри практичної психології

(підпис)

Кучеренко Н.С.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми (керівником проектної групи)

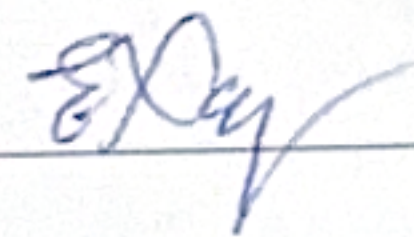
назва освітньої програми Практична психологія

Гарант освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми

(керівник проектної групи) «Практична психологія»

Харцій О.М.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією

Навчально наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія»

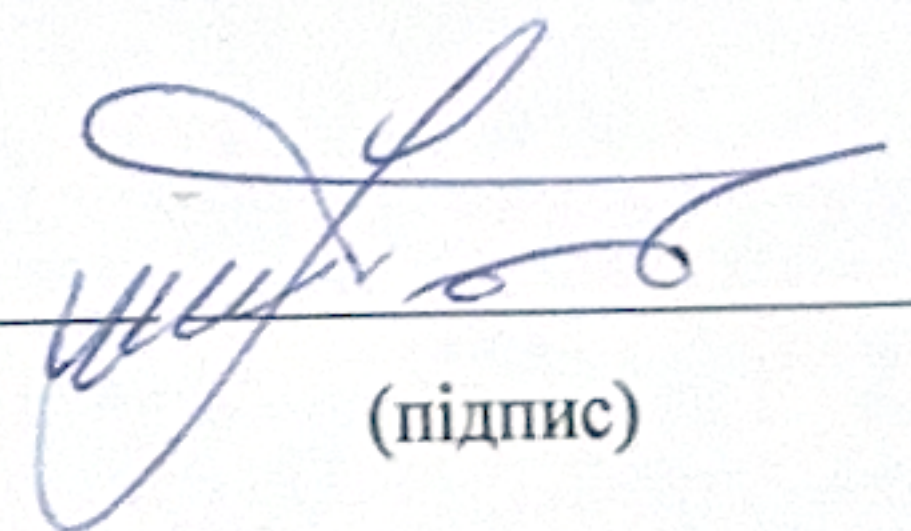
(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від « 24 » 06 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії Навчально наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія».

Сергій ПЕТРОВ

(прізвище та ініціали)

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «_Психологія професійної діяльності» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

_____першого бакалаврського_____

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 053 Психологія

спеціалізації_____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (**ЗК2**); здатність приймати обґрунтовані рішення (**ЗК6**) здатність бути критичним і самокритичним **ЗК5**, генерувати нові ідеї (креативність) (**ЗК7**); здатність працювати в команді (**ЗК9**), навички міжособистісної взаємодії (**ЗК8**); здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (**СК3**); здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. Здатність оцінювати проблеми, психологічні особливості працівників організації, соціально-психологічні чинники середовища, у якому вони перебувають(**СК16**)

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- 1.Засвоєння студентами знань про психологічні особливості процесу професійної діяльності
- 2.Засвоєння знань щодо формування та розвитку особистості в процесі трудової діяльності з метою подальшого впровадження знань в майбутню професійну діяльність практичного психолога.
- 3.Ознайомлення здобувачів вищої освіти з психічними станами, мотивацією, саморегуляцією , з методами діагностики психічних станів особистості в процесі трудової діяльності.
- 4.Ознайомлення здобувачів вищої освіти з поняттям, функціями та видами професіографії, з застосуванням методу професіографічного аналізу в професійній діяльності практичного психолога.
5. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з поняттям, функціями та інструментарієм проведення професійного відбору працівників

1.3. Кількість кредитів -6

1.4. Загальна кількість годин -180 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	

3-й	3-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
40 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
50 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
Не передбачено	Не передбачено
Самостійна робота	
90 год.	160 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год. Не передбачено	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК2);

Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК6)

Здатність бути критичним і самокритичним ЗК5,

Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК7);

Здатність працювати в команді (ЗК9),

Навички міжособистісної взаємодії (ЗК8);

Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (СК3);

Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (СК12)

Здатність оцінювати проблеми, психологічні особливості працівників організації, соціально-психологічні чинники середовища, у якому вони перебувають (СК16)

1.7. Заплановані результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психПР

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Завдання, методи, основні категорії психології професійної діяльності

Тема 1. Історія розвитку професійної психології; її актуальні завдання. Роль професійної психології праці в організації трудової діяльності. Актуальні завдання професійної психології Роль професійної психології в організації трудової діяльності .Завдання психологічного вивчення професійної діяльності.

Тема 2. Предмет і методи дослідження в психології професійної діяльності. Галузі професійної психології. Методи психологічного вивчення професійної діяльності. Завдання психологічного вивчення професійної діяльності.

Тема 3. Класифікація професій. Успішність особистості в професійній діяльності. Поняття і показники успішності трудової діяльності. Психологічна структура трудової діяльності. Чинники успішності трудової діяльності. Суб'єктивні чинники успішності трудової діяльності.

Тема 4. Психологічна характеристика суб'єкта професійної діяльності. Психологічні особливості професійного становлення людини. Динаміка професійної діяльності. Поняття і показники успішності трудової діяльності. Чинники успішності трудової діяльності. Мотиви трудової діяльності

Змістовний модуль 2. Соціально-психологічні та професійні аспекти трудової діяльності (назва модулю)

Тема 5. Психічні стани в професійній діяльності. Поняття про психічні стани. Характеристика психічних станів в процесі діяльності. Поняття про стеничні та астеничні стани. Види станів в залежності від різноманітних виробничих ситуацій. Стан стомлення та стадії стомлення. Поняття про емоційну напругу. Поняття про вольову та мотиваційну напругу. Монотонія та політонія в професійній діяльності.

Тема 6. Соціально-психологічні аспекти взаємовідносин в трудовому колективі. Соціально-психологічна структура колективу. Колектив як соціальний об'єкт управління. Управління соціально-психологічним кліматом колективу. Підвищення ефективності діяльності колективів. Шляхи формування колективу.

Тема 7. Метод професіографії в діяльності практичного психолога. Сутність професіограми та психограма. Зміст і структура професіограм. Принципи професіографування. Схеми професіографування. Завдання і умови ефективності процесу професійного навчання. Професійні навички. Етапи формування професійних навичок. Професійні уміння. Етапи формування професійних умінь. Динамічні і структурні особливості процесу становлення підсистем професійно важливих якостей і формування професійних умінь і навичок.

Змістовний модуль № 3 Практичні аспекти психології професійної діяльності (назва модулю)

Тема 8. Професійний відбір. Поняття про професійний відбір. Мета професійного відбору. Етапи професійного відбору. Поняття про абсолютну та відносну професійну придатність. Методи професійного відбору. Психологічні особливості організації взаємодії людини і техніки.

Тема 9. Стилі керівництва. Поняття про стилі керівництва. Класифікація стилів керівництва. Особливості стилів керівництва. Авторитарний стиль. Демократичний стиль. Ліберальний стиль. Сучасні (новаторські) концепції стилю керівництва.

Тема 10 Психологія трудового колективу. Конфлікти в трудовій діяльності. 1. Сутність конфліктів, передумови виникнення, види та ознаки конфлікту. Стадії конфлікту. Конфліктогенність особистості працівника. Передконфліктна стадія та розвиток конфлікту. Робота з конфліктом. Позитивний та негативний вихід із конфлікту.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		Заочна форма	
	усього	у тому числі	ус	у тому числі

		л	п	лаб	інд	с.р.	ьо го	л	п	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1 Теоретичні та прикладні питання психології праці												
Змістовий модуль 1.												
<u>Завдання, методи, основні категорії професійної психології</u>												
Тема 1. Теоретичні основи та становлення психології професійної діяльності	9	2	2	-	-	5	11	1	-	-	-	10
Тема 2. Предмет і методи дослідження в професійній психології.	9	2	4	-	-	5	11	1	-	-	-	10
Тема 3.: Класифікація професій. Успішність особистості в професійній діяльності	19	2	4	-	-	5	17	1	1	-	-	15
Тема 4. Психологічна характеристика суб'єкта професійної діяльності	19	4	4	-	-	5	17	1	1	-	-	15
Разом за змістовним модулем 1	56	10	14	-	-	20	56	4	2	-	-	50
Змістовий модуль 2. Соціально-психологічні та професійні аспекти трудової діяльності												
Тема 5 Психічні стани в професійній діяльності	18	4	6	-	-	10	19	2	2	-	-	15
Тема 6 Соціально-психологічні аспекти взаємовідносин в трудовому колективі	23	6	6	-	-	15	17	1	1	-	-	15
Тема 7 Метод професіографії в діяльності практичного психолога. Завдання і умови ефективності процесу професійного навчання	23	6	6	-	-	15	22	1	1	-	-	20
Разом за змістовим модулем 2	64	16	18	-	-	40	57	4	4	-	-	50
Змістовний модуль 3 Практичні аспекти психології професійної діяльності												
Тема 8 Професійний відбір. Психологічні особливості організації взаємодії людини і техніки.	26	4	6	-	-	10	21	1	-	-	-	20
Тема 9 Стили керівництва	16	4	6	-	-	10	23	2	1	-	-	20
Тема 10 Конфлікти в трудовій діяльності	18	6	6	-	-	10	22	1	1	-	-	20
Разом за змістовим	60	14	18			30	66	4	2	-	-	60

модулем 3												
Усього годин	180	40	50	-	-	90	180	12	8	-	-	160

4. Теми практичних занять

№№ тем	Зміст	Обсяг занять (год.)	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
	Змістовний модуль №1 (назва модулю)		
Тема1	<u>Завдання, методи, основні категорії професійної психології</u> Визначення структури професійних інтересів особистості (опитувальник професійних схильностей ОПП) Методика Кабардової на професійну спрямованість.	2	-
Тема2	Методи психології праці. Методика оцінки рівня суб'єктивного контролю (визначення відповідальності робітника як передумови ефективного контролю результатів трудової діяльності)	4	-
Тема3.	Поняття про професійно-важливі якості. Методи визначення професійно-важливих якостей в процесі професійного визначення та консультування. Методи визначення професійно важливих якостей. (Методика Ліпмана)	4	1
Тема 4	Психологічне дослідження суб'єкта професійної діяльності. (Методика ДДО Клімова, А.С. Голомштока)	4	1
	Змістовний модуль №2 <u>Соціально-психологічні та професійні аспекти трудової діяльності</u> (назва модулю)		
Тема 5	Визначення особливостей особистісних переживань та станів. (Методики на визначення стресостійкості. Методики на визначення схильності до фрустраційних станів. Методика Щербатих на визначення рівня стресу.	6	2
Тема 6	Методи визначення соціально-психологічних взаємовідносин в трудовому колективі. (Методика СПСК). Поняття про рольову поведінку особистості. (Тест Р.М. Белбіна)	6	1
Тема 7	Професіографічний аналіз трудової діяльності. (методика Дж. Холланда) Визначення професійно важливих якостей. Діагностика професійно важливих якостей за допомогою методів професійної психології. Складання психологічної характеристики працівника.	6	1
Тема8.	Змістовний модуль №3 <u>Практичні аспекти психології професійної діяльності</u> Етапи та методи професійного відбору. Мета та етапи професійного відбору. Методи професійного відбору. Діагностика особливостей професійного мислення (методика Резапкіна Г. В. «Профіль мислення»). Поняття професійної спрямованості особистості. Визначення спрямованості на певний стиль діяльності. Проаналізувати результати та р	6	-

Тема 9	Методи визначення стилю керівництва. Характеристика стилів керівництва. Особливості стилів керівництва. (Методика Є.П.Ільїн «Визначення схильності до певного стилю керівництва») Визначення схильності до певних видів діяльності за допомогою методики Холланда.	6	1
Тема10	Визначення рівня конфліктності особистості в професійній взаємодії (тест Томаса). Фактори конфліктності в малій групі. Визначення конфліктогенності особистості.	6	1
	Всього	50	8

5. Завдання для самостійної роботи

Форми організації самостійної роботи	Форми виконання самостійної роботи	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
Підготовка до лекції та практичного заняття	Опрацювання конспекту лекцій, джерел навчальної інформації (навчальної літератури) за темою та додаткової літератури	15	123
	Написання конспекту лекцій	5	5
	Складання тлумачного словника англійською мовою за темою лекції (10 тем)	6	
	Підготовка до практичних занять шляхом вивчення літератури й конспекту	40	
Виконання самостійних завдань	Виконання завдань для самостійної роботи на сайті дистанційної освіти (3 завдання)	24	24
	Складання реферату для ДФЗО, або контрольна робота для ЗФЗО	10	10
ВСЬОГО:		90	162

Назва теми	Кількість годин	
	денна	заочна
Історія психології професійної діяльності (зарубіжний та вітчизняний досвід). Особливості трудової діяльності під впливом науково – технічного прогресу.	5	10
Сучасні напрямки розвитку психології пр Трудовий метод психології праці Методологічні і теоретичні проблеми сучасної психології праці.	5	10
Задоволення працею, як передумова розвитку особистості. Психологічна система трудової діяльності.	5	15
Зв'язок показників точності і швидкості у вирішенні	5	15

професійних задач.		
Фактори успішності в трудовій діяльності	10	15
Розвиток професій та спеціальностей. Типи професій. Класифікація професій.	15	15
Становлення професіографічного методу аналізу трудової діяльності. Види та методи професіографування. Психограма як частина професіограми. Сутність та складові психограми.	15	20
Теорії мотивації трудової діяльності. Зміни в мотивації трудової діяльності у процесі професійного становлення особистості.	10	20
Професійні деформації особистості	5	10
Політонія та монотонія в трудовій діяльності. Стрес та його прояви в професійній діяльності.	5	10
Комплексний метод оцінювання психічного стану робітника.	5	10
Сумісність в міжособистісних стосунках як фактор успішності діяльності колективу професіоналів. Керівник і лідер в трудовому колективі	5	10
Разом	90	160

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

Освітні технології (проблемне навчання, аудіовізуальні технології, технологія студентоцентрованого навчання тощо).

У залежності від виду занять використовуються такі методи:

– на лекціях – різні види бесід, розповідь, пояснення, лекція; пояснювально-ілюстративний, репродуктивний та метод проблемного викладу; ілюстрація та демонстрація;

– на практичних заняттях – тестування (педагогічне та психологічне), тренінг, виконання практичних завдань (вправ) репродуктивного та творчого характеру, моделювання й аналіз педагогічних ситуацій, мікровикладання;

– у ході самостійної навчально-пізнавальної діяльності – вивчення навчальної та наукової літератури; аналіз, систематизація, класифікація, конспектування освітньої інформації; виконання вправ, пошук відповідей на запитання, складання таблиць.

8. Методи контролю

Поточний контроль – виконання завдань (вправ), виступ, публічний захист виконаних завдань, усне опитування, експрес-опитування.

Підсумковий контроль – іспит.

9. Схема нарахування балів

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Для студентів денної форми навчання

для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота										Разом	Контроль на робота	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовний модуль 3							40	100
T1 5	T2 5	T3 5	T4 5	T5 5	T6 5	T7 5	T8 5	T9 5	T10 5	50	10		

T1, T2 ... T10- теми змістових модулів

4.1. Для студентів заочної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота										Разом	Контроль на робота	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовний модуль 3							40	100
T1 5	T2 5	T3 5	T4 5	T5 5	T6 5	T7 5	T8 5	T9 5	T10 5	50	10		

T1, T2 ... T10- теми змістових модулів

Шкала оцінювання

Підсумкове складання екзамену (заліку)

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

- 1.Вірна Ж.П. Мотиваційно-сміслова регуляція у професіоналізації психолога: Монографія / Ж.П. Вірна. – Луцьк: Вежа, 2003. – 320 с.
- 2.Корольчук М.С. Психологія праці у звичайних та екстремальних умовах : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [М. С. Корольчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : КНТЕУ, 2016. - 651 с.

3. Роменець В. А. Історія психології ХХ століття: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів/ В. А. Роменець, І. П. Маноха. - Київ: Либідь, 2017. - 1056 с.: табл., рис.. - Бібліогр.: с. 1028-1029. - ISBN 978-966-06-0738-5
4. Соколова І. М. Соціальні аспекти організаційної психології: навч. посібник для здобувачів вищої освіти спец. 053 Психологія/ І. М. Соколова, Колчигіна А. В. [та ін.]; Укр. інж.-пед. акад., Каф. практичної психології. - Харків: УПА, 2020. - 220 с.: табл.. - Бібліогр.: с. 216-219 (45 назв)
5. Чумак В. В. Психологія праці: навч. посіб. / Віктор Чумак; Бердян. держ. пед. ун-т. - Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2017. - 158 с.: іл.
6. Тиньков О. М. Психологія праці: навч. посіб. / О. М. Тиньков; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. "Харків. авіац. ін-т". - Харків: ХАІ, 2018. - 63 с.
7. Панок В. Г. Практична психологія. Теоретико-методологічні засади розвитку: Монографія / В. Г. Панок. - Чернівці: Технодрук, 2010. - 486 с.
8. Панок В. Г., Острова В. Д. Психологічна служба вищого навчального закладу / В. Г. Панок, В. Д. Острова. - К.: «Освіта України», 2010. - 230 с
9. Юрков О. С. Психологія праці та інженерна психологія: навчальний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 053 «Психологія» - 2-ге вид., перероб. і доп. / укладач О. С. Юрков. - Мукачево: МДУ, 2018 - 187 с
10. Кириченко В. В. Психологія праці та інженерна психологія: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с
11. Корольчук М. С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е вид., випр. та доп. К.: Ельга, НікаЦентр, 2004. 400 с
12. Баклицький І. О. Психологія праці: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 655 с.

Допоміжна література

1. Практикум з психології праці, інженерної психології та ергономіки: метод. вказ. до проведення практ. занять для студ. денної та заоч. форм навч. напряму підготовки 6.030103 Практична психологія / Укр. інж.-пед. акад., Каф. практичної психології; упоряд. Т. С. Сапельнікова. - Харків: УПА, 2018. - 117 с.. - Бібліогр.: с. 115-116 (15 назв)
2. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого: посібник / В. В. Рибалка. - К.: Інститут обдарованої дитини, 2015. - 220 с
3. Щербакова І. М. Психологія праці: теоретичні і методологічні основи наукових досліджень: навч. посіб. / Щербакова І. М.; Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. - Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. - 143 с.: рис., табл.
4. Психологія праці: навч. посібник [Текст]: для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня зі спеціальності 015 - Професійна освіта (015.37 Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології); за ред. Є. Л. Скворчевської; Держ. біотехнол. ун-т - Харків, 2022. - 160 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка <http://korolenko.kharkov.com>.
3. Студентська електронна бібліотека <http://chitalka.info/psy.html>
4. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського <http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/dnpb/>

« _____ » 20 ____ p.